

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО ЖУРНАЛИСТИКА И МАСОВИ КОМУНИКАЦИИ**

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д.н. Николай Георгиев Палашев
Университет по библиотекознание и информационни технологии
на
дисертационния труд на Мартина Васкова Павлова „Криза в обществото:
Манипулация – появата на Спасителя“,
представен за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и
информационни науки (Журналистика-Манипулация в комуникацията)**

1. Обща характеристика на труда на кандидата

На основание на заповед № РД 38-123/08.02.2018 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, приемам за рецензия дисертационния труд „Криза в обществото: Манипулация – появата на Спасителя“ на Мартина Васкова Павлова.

Считам, че от структурна и съдържателна гледна точка, трудът отговаря на тематиката, спецификата, критериите и изискванията на п.н. 3.5. Обществени комуникации и информационни науки.

От изложеното в дисертационния труд, както и като се имат предвид научните публикации на Мартина Павлова, проличава нейната научна подготвеност и научни достижения. Актуалността на представения за рецензия труд е безспорна, още повече като се има предвид, че живеем във времена на комуникационно-информационни войни, предполагащи нов подход по отношение на контрола и регулация на комуникационните отношения в обществото.

В дисертационния труд „Криза в обществото: Манипулация – появата на Спасителя“, изследването се разполага в увод, четири глави, заключение и приложения. Наблюдава се стройна логичност на изложението и обективна аргументация на защитаваните от докторанта тези и идеи. В този смисъл, дисертационният труд отразява достатъчно добре задълбочените знания на кандидата в областта на манипулацията, разглеждана като явление, комуникационен подход и комуникационни практики във връзка със създаването и моделирането на нови социални реалности. Дефинирана е проблемната област, а именно – възможността за лидиране и съответно усвояване на политическа власт чрез използването на комуникационни конструкции, влияещи върху промяна на начина на мислене и нагласи в обществото въз основа на манипулиране на факти, събития и характеристики. В дисертационния труд са разгледани проблемни линии, свързани с настъпилите икономически, социални, културни и политически промени в света и от тази гледна точка отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“.

Ползваната от докторанта литература е от автори, които са безспорни авторитети в своите научни области и поради това считам, че посочената библиография съответства на спецификата на дисертационния труд.

Представеният от кандидата автореферат отговаря на изискванията.

2. Оценка на резултатите и приносите в дисертационния труд

Като акценти в труда могат да бъдат посочени разработените тематични линии, а именно: изследването на същността и спецификата на манипулацията, разглеждана като част от конструкта на социума; модифицирането на поведенческите модели на участниците в социално-политическия живот чрез използване на различните типове манипулативни стратегии; изследване на характеристиките на деструктивното влияние на манипулацията по отношение на изместването на традиционната ценностна система с цел – игнориране на

обществените устои и налагането на нови, гарантиращи единствено тесни корпоративни интереси за сметка на обществените; изграждане на фикционални образи на лидера, предполагащи промяна не просто на обществения ред, а и налагане на нови норми в обществения живот; изследване на новата роля на медиите по отношение на безкритичност при налагането на манипулативните комуникационни модели, осигуряващи контрол върху обществените процеси; изследване и систематизиране на семантиката при осъществяване на манипулации.

При изследването на проблемните области, кандидатът успешно е защитил следните основни научни и научно-приложни постановки:

Анализ и оценка на същността и смисъла на понятието „манипулация“ във връзка с формирането на нагласи и поведенчески модели в обществения живот /първа глава/. В случая е важно да се каже, че докторантът задълбочено се спира върху влиянието, което се осъществява чрез манипулиране на смисъла на митологеми и идеологеми, станали неразделна част от съществуващия мироглед, като определя „разбирането“ от гледна точка на характера му. Като важен момент, следва да се отбележи и анализът на възможността за осъществяване на стратегически обрати чрез използването на манипулативни техники.

Дефинирането на връзката „лидер – манипулация“, разглеждана като многокомпонентна система, имаща пряко отношение към овладяването на общественото съзнание. В този смисъл е необходимо да се отбележи достатъчно задълбоченото изследване на проблемите свързани с харизмата, героизацията и конструирането на качествено нови поведенчески модели.

Анализ и оценка на различните аспекти на манипулацията, именно разглеждана като система, предполагаща контрол чрез програмиране на взаимовръзката между лидер – общество /първа глава/. Необходимо е да се отбележи, че докторантът обективно подхожда спрямо действителните измерения на преобладаващите резултати от манипулацията, а именно – промяната на състоянието на обществена система, в резултат на което традиционните морални и етични норми, законите и правното регулиране, обичайните правила за обществено поведение отслабват своето действие.

Анализ и оценка на характеристиките и особеностите на манипулацията, разбираана като комуникационен подход с възможности да въздейства двупосочно, в конструктивна и деконструктивна посока, в зависимост от предварително поставените цели /трета глава/. В това отношение в дисертационния труд добре са разработени въпросите, свързани с възприемането на идеализацията на публичния образ на лидера, претендиращ и/или усвоил политическата власт. Като всичко това е поставено в контекста на кризата в обществото, породена най-вече от подмяната на норми и ценности, въпрос който обстойно е разгледан от докторанта във втора глава.

Анализ и оценка на медийните интерпретации на манипулативно изградения образ на лидера /четвърта глава/. Тук е важно да се отбележи, че докторантът демонстрира умения на изследовател и успява да защити чрез съответната методология развиваните в труда тези.

Считам, че намерените от докторанта доказателства, направените изводи и обяснения в дисертационния труд са напълно достатъчни, за да приема убедено стойността на посочените от докторанта научни и научно-приложни приноси, а именно:

Приемането на тезата, че манипулацията е двупосочен процес, при който социалните роли се определят от функционалността на субекта, осъществяващ самата манипулация.

Въвеждането и обосноваването на понятието „комуникационно-манипулативен модел на влияние“.

Осъщественият сравнителен анализ типовете политически лидери, като се взима предвид степента на влияние на образа на „спасителя“.

Доказаната в труда връзка между публично лансирания образ на „спасителя“ и промяната на обществените нагласи, особено по време на социални, политически и икономически кризи.

Ясно и категорично очертаната семантична линия, при която образът на „спасителя“ излиза и надгражда образа на класическия политик.

Като имам предвид казаното, то убедено смятам, че в дисертационния труд са намерени доказателства в подкрепа на заложените хипотези. Приложенията са в потвърждение на дисертационната теза. Сами по себе си те дават ясна картина за разглежданата в дисертацията проблематика.

3. Критични бележки

Нямам особени критични бележки, освен следните препоръки:

При бъдещите научни разработки и особено по отношение на комуникационното моделиране на манипулациите, да се имат предвид известните в науката комуникационни модели.

След съответни редакции, дисертационния труд да се издаде като монография.

Разбира се, посочените тук бележки и препоръки в никакъв случай не намаляват научното и научно-приложното значение на дисертационния труд.

4. Заключение

Като имам предвид посочените тук научни и научно-приложни достойнства на дисертационния труд, предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Мартина Васкова Павлова образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика-Манипулация в комуникацията).

Рецензент:

.....

/проф. д.н. Николай Палашев/